

T.C.
TİCARET BAKANLIĞI

7/44764 Gk 168

Sayı : E-69602026-610-00123478946 - 123777277
Konu : Soru Önergesi (7/44764)

01.07.2026

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 08.06.2026 tarihli ve 43452547-120.07.04-E.1870952 sayılı yazınız.

İlgide kayıtlı yazıları ekinde yer alan, Gaziantep Milletvekili Sayın Melih MERİÇ tarafından verilen 7/44764 sayılı yazılı soru önergesinin cevabı hazırlanarak ekte sunulmuştur.
Bilgilerini ve gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Ömer BOLAT
Bakan

Ek: Soru Önergesi Cevabı (2 Sayfa)

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu: 2350612E-A66A-4266-BDAB-4D4772D7120F

<https://www.turkiye.gov.tr/ticaret-bakanligi-ebys>

Adres: Dumlupınar Bulvarı, Eskişehir Yolu, 9.km, No:151,

Çankaya/ANKARA

Faks No: 03124491341

e-Posta: stratejisoruonergeleri@ticaret.gov.tr

İnternet Adresi: www.ticaret.gov.tr

KEP Adresi: stratejigelistirmebakanligi@gtb.hs01.kep.tr

Ayrıntılı bilgi için:

Fatih Mehmet ÖZCAN

Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni

Telefon No: 03124491334

T.C.
TİCARET BAKANLIĞI

Gaziantep Milletvekili Sayın Melih MERİC'e Ait 7/44764 Sayılı Yazılı Soru Önergesine İlişkin Cevaplar:

Bakanlığımız görev ve yetki alanına giren hususlar itibarıyla önergenize ilişkin cevaplarımıza aşağıda yer verilmiştir:

1-11) 2024 yılı itibarıyla ihracatta kara kapılarında gümrük gözetiminde ortalama bekleme süresi 3 saat 45 dakika olup, aynı yıl itibarıyla ilk 4 saatte ihracat eşyasının %86,7'sinin gümrüklemesi tamamlanmıştır. Söz konusu yıl itibarıyla ithalatta, yükün kara kapılarında gümrük gözetiminde ortalama bekleme süresi ise 7 saat 11 dakika olup, aynı yıl itibarıyla ilk 8 saatte ithalat eşyasının %48,56'sının gümrüklemesi tamamlanmıştır. 2025 yılı itibarıyla ise ihracatta kara kapılarında gümrük gözetiminde ortalama bekleme süresi 3 saat 45 dakika olup, aynı yıl itibarıyla ilk 4 saatte ihracat eşyasının %86,24'ünün gümrüklemesi tamamlanmıştır. Söz konusu yıl itibarıyla ithalatta yükün kara kapılarında gümrük gözetiminde ortalama bekleme süresi ise 9 saat olup, aynı yıl itibarıyla ilk 8 saatte ithalat eşyasının %48,97'sinin gümrüklemesi tamamlanmıştır.

2026 yılının ilk 3 aylık döneminde ise ihracatta kara kapılarında gümrük gözetiminde ortalama bekleme süresi 6 saat 54 dakika olup, aynı dönem itibarıyla ilk 4 saatte ihracat eşyasının %85'inin gümrüklemesi tamamlanmıştır. Söz konusu dönemde ithalatta yükün kara kapılarında gümrük gözetiminde ortalama bekleme süresi ise 8 saat 50 dakika olup, aynı dönem itibarıyla ilk 8 saatte ithalat eşyasının %49'unun gümrüklemesi tamamlanmıştır.

Yapılan araştırmalar ve ulaşılan istatistiki bilgiler neticesinde, Habur Gümrük Kapısı'nda 2024 yılında Türkiye'ye giriş yönünde ortalama 5,6 saat, çıkış yönünde ortalama 2,7 saat bekleme süresi; 2025 yılında Türkiye'ye giriş yönünde ortalama 5,7 saat, çıkış yönünde ortalama 2 saat bekleme süresi ve 2026 yılı içerisinde Türkiye'ye giriş yönünde ortalama 5,6 saat, çıkış yönünde ise ortalama 1,5 saat bekleme süresi verilerine ulaşılmıştır.

Diğer taraftan, Habur Gümrük Kapısı'ndan 2026 yılı içerisinde günlük ortalama dört bin taşıt, sekiz binin üzerinde yolcu giriş çıkış yapmakta olup, 7 gün 24 saat gümrük hizmeti verilmektedir. Habur Gümrük Kapısı'nda oluşan yoğunluk, Irak tarafındaki İbrahim Halil Kapısı'nda uygulanan işlem ve kontrol süreçleri, diğer kurum kontrolleri, eşya ile ilgili belge eksikliği vb. nedenlerden kaynaklanabilmektedir.

Habur Gümrük Kapısı bütünüyle yenilenerek 10.07.2006 tarihinde işletmeye açılmıştır. Söz konusu yenileme çalışmalarının tamamlanmasından bu yana geçen zaman içinde gerek artan dış ticaret hacmi ve yolcu geçişi gerekse gümrük iş akışlarının yenilenerek işlem sürelerinin kısaltılması amacıyla Habur Gümrük Kapısı yeniden yapılandırılmıştır. Bu kapsamda, TIR, tanker ve küçük araç geçişlerinin birbirinden ayrılarak gümrük işlemlerinin hızlandırılması ve kaçakçılıkla daha etkin mücadele edilebilmesi, saha güvenliğinin arttırılması ve yolcuların daha konforlu ve rahat geçiş yapabilmeleri amacıyla yolcu tüneli inşa edilmesi, yolcu salonunun yolcu işlemlerinin tamamının salonda gerçekleştirilecek şekilde düzenlenmesi, gümrük kapısı sahasında bulunan mescit ve abdesthane alanlarının yenilenmesi gibi hususları içeren çalışmalar yürütülmüş ve söz konusu yapım işleri 2021 yılı Mart ayında tamamlanmıştır.

Bununla birlikte, son 3 yıl içerisinde, Habur Gümrük Kapısı'nda yer alan ve ekonomik ömrünü tamamlayan 2 adet yarı sabit X-ray araç ve konteyner tarama sistemi, Miltar marka yerli sistemler ile modernize edilmiş olup, TIR giriş sahasına ekstra 1 adet daha Miltar marka yarı sabit X-ray araç ve konteyner tarama sistemi ile 2 adet geri yansıma teknolojili mobil (ZBV) araç ve konteyner tarama sistemi ilave edilmiştir.

Halihazırda, toplam 3 yarı sabit ve 3 ZBV araç ve konteyner tarama sistemi ile Habur Gümrük Kapısı'nda, kaçakçılıkla etkin mücadele 7/24, tahribatsız, hızlı ve güvenli bir şekilde yerine getirilmektedir.

Habur Gümrük Muhafaza Kaçakçılık ve İstihbarat Müdürlüğünce Habur Gümrük Kapısı'nda 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununa muhalefetten, 01.01.2023-12.06.2026 tarihleri arasında 3.434 olayda 7.505.100.096 TL değerinde kaçak ticari eşyaya, 20 olayda 3.865.860.083 değerinde uyuşturucu maddeye el koyma işlemi gerçekleştirilmiştir.

Diğer taraftan, Irak Merkezi Hükümeti gümrük gelirlerini ve yurt dışı ödemeleri daha etkin biçimde takip ve kontrol etmek amacıyla ihracat bedellerine ilişkin yurt dışı ödemelerde Gümrük Verileri Otomasyon Sistemini (ASYCUDA) İbrahim Halil Gümrük Kapısı'nda da 01.12.2025 tarihinde yürürlüğe koymuştur. Irak, diğer gümrük kapılarında 2024 yılından bu yana AYSCUDA üzerinden gümrük işlemlerini yürütürken, söz konusu uygulama, Irak Kürt Bölgesel Yönetiminin (IKBY) bu uygulamayı yürürlüğe koymaması nedeniyle Habur-İbrahim Halil Gümrük Kapısı'ndan giriş yapan taşımalara uygulanamamaktadır. Bu durumda IKBY'nin İbrahim Halil Gümrük Kapısı'nda aldığı vergiye ilaveten Irak Merkezi Hükümeti de Musul Barajı Kontrol Noktasında vergi tahsil etmektedir.

Konu, başta ilgili Iraklı Bakanlar ve Irak Başbakanının Ulaştırma ve Gümrüklerden sorumlu Danışmanı olmak üzere, her düzeyde gündeme getirilmekte, Bağdat Büyükelçiliği ve Ticaret Müşavirliği aracılığıyla sürekli ve düzenli olarak takip edilmektedir.

Ancak, tüm bunlara rağmen Irak Merkezi Hükümeti söz konusu uygulamadan geri adım atmamakta, IKBY'yi uygulamayı yürürlüğe koymaya zorlamaktadır. Ayrıca, Merkezi Irak Hükümeti Türk taşımalarının alternatif güzergahlar üzerinden yapılmasını talep etmektedir. Ancak, başta güvenlik olmak üzere çeşitli sebeplerle taşımacılarımız tarafından bu yaklaşım tercih edilmemektedir. Sorunun çözümüne yönelik Bakanlığımız çalışmaları ve girişimleri devam edecektir.

Öte yandan, konu ayrıca ticari ve ekonomik ilişkilerimizin derinlemesine ele alındığı Türkiye-Irak Ekonomik ve Ticaret Ortak Komitesi (JETCO) mekanizması kapsamında gerçekleştirilen üst düzey görüşmelerde de muhatapların dikkatine getirilmiştir.

Irak ile ticari ilişkilerimizin daha ileri bir seviyeye taşınması amacıyla, JETCO ile Karma Ekonomik Komisyon (KEK) mekanizmaları aktif biçimde kullanılmaktadır. Söz konusu platformlarda, ikili ticareti etkileyen tüm hususlar detaylı biçimde ele alınmakta, ihracat potansiyelimizin artırılmasına yönelik somut adımlar değerlendirilmektedir. Irak tarafınca ülkemize uygulanan kısıtlamalar/vergiler de anılan mekanizmalarda ve üst düzey ikili görüşmelerde ele alınmaya devam etmektedir.

Bununla birlikte, ülkemizde sınır ticaretine ilişkin uygulamalar 02.12.2021 tarihli ve 2021/4874 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı eki "Sınır Ticaretinin Düzenlenmesine İlişkin Karar" ile 13.12.2016 tarihli ve 29917 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Sınır Ticaretinin Uygulanmasına İlişkin 2016/11 sayılı Tebliğ" kapsamında yürütülmekte olup, Hakkari ve Şırnak illeri Habur Gümrük Kapısı üzerinden Irak ile sınır ticaretine yetkili bulunmaktadır. Sınır ticareti kapsamında yetkili illere yapılan ithalatta gümrük vergisi (eş etkili vergi ve ekli mali yüklerin tamamı) muafiyeti sağlanmaktadır.